

Stev. 10.

V Ljubljani, oktober 1924.

Letnik XXV.

Knez Ivo in majka Boja.

(1802)

Ivo Knežević, gospod Semberije,
skliče kmete na svoj beli dvor,
solza zatrepeče mu v besedi,
ko nagovori otožni zbor:

„Milič, moj pandur, bridkosti polno
vest prinaša; bliža se gorjé,
Kulin je zaplenil naše brate,
v robstvo zakoval nam je sestré.“

In pristopi Milič, resno pravi:
„Tristo enega je sužnja vzel
Kulin kruti; trikrat tisoč zlatov
hoče, da jih knez naš bi otel!“

„Trikrat tisoč zlatov!“ knez dostavi,
„Kulin hoče za odkup! A kje
vzamemo to silno naj bogastvo,
da se solze robstva posušé!

Dajte, bratje, kar vsakdó premore,
vsak izprazni hišo naj in hram,
za svobodo bratov bom in sester
žrtvoval jaz sam vse, kar imam!“

Ivo s pleč potegne plašč, razgrne
ga po tleh in vrže nanj denar,
kmet za kmetom brž voljan pristopi
in приметne svoj odkupni dar.

Godba zahrumi in s spremstvom divjim
Kulin privihra na Ivov stan,
a za njim je dolga, dolga vrsta —
narod to je v lance zakovan!

Zdravi to sinovi so domači,
to mladenke so cvetočih let,
a med njimi, glej, je Stanka mlada —
vseh devojek najlepši, bujni cvet!

Ivo vzklikne: „Glej, to smo nabrali,
da osvobodimo svojo kri!
Še premalo? . . . Kulin, ves moj dvorec
tu na plašču kot odkup leži! . . .“

„Vse premalo!“ Kulin dé s posmehom,
„ceno sodi živega blaga!
Kjer le hočem, tam prodam dragó ga,
zanje treba kupe je zlatá!“

In tedaj iz dvorca Boja stopi,
Boja, Ivo majka sivih las,
dragocen nakit ji v roki sije,
milo prosi nje pobožni glas:

„S tem nakitom sem nekoč krasila
svoje grudi, ko mi cvel je maj.
Ta spomin najdražji let mladostnih
ceni v zvišek ti darujem zdaj!“

„Ni dovolj?“ bolestno vpraša Ivo.
„Svojo sabljo — svoje hiše čast —
ti navržem, Kulin, in dovoli,
da mi sužnji zopet bodo last!“

„Vse, kar tu leži, vse je premalo,
to za tristo je, za Stanko ne!
Dam jih tristo, Stanka mi ostane,“
Kulin mrzlo v kneza se ozre.

Mati Boja solze vroče lije:
„Solze te iz majkinih oči
naj pretočijo se v niz draguljev,
še te solze, Kulin, vzemi ti!“

Tiho . . . Ivo v dom poslednjič plane,
s sveto se podobo vrne spet
in prinese z njo srebrn lesteneč,
ki ji svetil je od davnih let . . .

„Ivo, sinko, čuj me, kaj si storil!
Dom razrušil si do golih tal!“
majka Boja žalostna zastoče,
skloni jo k podobi srčna žal.

Od podobe pa se več ne dvigne,
v boli počl materl srcé . . .
„Daroval največji sem zaklad ti!“
Ivo Kulinu s ponosom dé.

„Dosti, Ivo!“ Kulin naglo dahne,
„konec bede tvojih je sirot!
Sužnje si odkupil — vsi so tvoji!“
Vzame ga od Kneževlca pot . . .

E. Gangl.

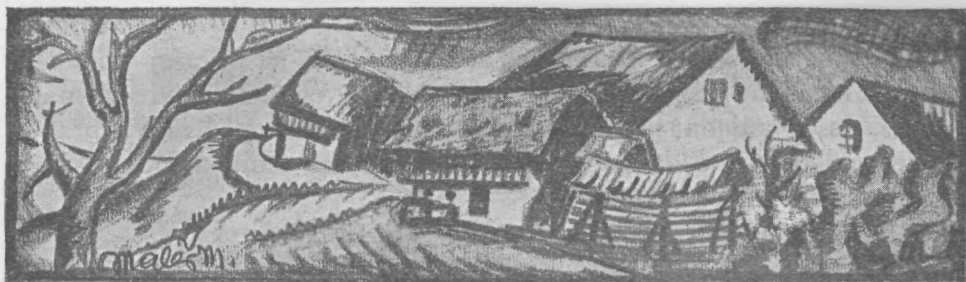

Na paši.

Vsa zelena je lozica,
pridno paši se, kozical!
Le oberi, kar te miče,
tudi brstje raz grmiče,

da napaseš se do mraka.
Teško že mladiček čaka,
ker je lačen, da je joj
in se joka za teboj.

Fr. Ločniškar.

JOSIP VANDOT:

Kekec nad samotnim brezdnom.

Planinska pripovedka.

10.

Večerilo se je tisti dan po tihem, širnem zagorskem svetu. Beli vrhovi na obeh straneh Male Pišence so zažareli v škrlatnem ognju, ki je svetil vseokrog, svetil tudi v ozko sotesko pod sabo. Zelena Kosobrinova planotica je zažarela v tistem ognju, da se je zdelo, kakor bi bilo stopilo z neba nekaj čudovitega, krasnega, česar ne more pojmiti človeško srce. Kekec se je čudil, ko je stopil iz Kosobrinove kočice in je videl okrog sebe tisto večerno zarjo. Pa se mu je zdelo, da živi vse okrog njega in diha, diha skrivnostno in pritajeno. Tresle so se skale v onem čudnem svitu; njivice so se tresle in tudi grmovje se je treslo, kakor bi resnično živelo in prestopalo sem in tja... »Hej, hej!« se je začudil Kekec še enkrat, »to je pa res čudno. Da so zdaj tu vaški paglavci, pa bi resnično mislili, da planotica živi in siplje same cekine tod okrog. Nemara pa bi jih bilo celo strah in bi pobegnili. Hm, mislili bi si, da samo škratje varajo in čarajo tod okrog. A škratov se boje paglavci; zelenih škratov se boje, da beže in se kar kadi za njimi... Pa ni škratov in tudi cekinov ni nikjer. Solnce gre za gore; daleč gre nekam, kamor ne more nihče. In tudi Kekec ne...«

A tista zarja je ugasnila po soteski, kakor bi trenil. Mračno je postalo širom okrog in tiho, tako tiho, da je Kekec skoro slišal utripanje lastnega srca. Le divji gorski potok je pel tam sredi soteske svojo enakomerno, zvonko pesem. Tu in tam je priletel iz skalovja črni mračnik in je pričel frfotati nad njivico. Nekajkrat je obletel njivico, potem pa je izginil v sivem mraku... Kekec pa se je pretezal tam na pragu, ker je čutil, da so mu roke vse otrple in odrevenele od težkega dela, ki ga je moral izvršiti danes popoldne. Zato pa je tudi stopil na prag, da se malo odsope in pretegne, ker so ga bolele vse kosti. Ravnokar je bil dovršil oder, kamor je položil truplo uboga Kosobrina. Pa to tudi ni bilo lahko delo in je utrudilo Kekeca

na vso moč. A Kekec se ni ustrašil tega dela in ni prej odnehal, dokler ni bilo delo izvršeno. Potem pa si je vendarle privoščil malo pokoja, da popolnoma ne otrpne. A Kekec ni dolgo počival na pragu. Ko je zagledal prvo zvezdo visoko tam gori na temnem nebu, se je obrnil in odšel v kočo.

Stopil je v izbo. Tam je stal oder, ki ga je bil Kekec napravil iz mize in nekaj dolgih desk. Sredi odra je ležal Kosobrin in je bil do vrata pogrtnjen s črnim platnom. Glava mu je počivala na beli blazini. Obraz mu je bil bled in oči zaprte, kakor bi spal trdno spanje. Deset lojevok, velikih in debelih, je gorelo kraj odra, da je bilo svetlo po prostorni izbi. Na črnem platnu, ki je pokrivalo Kosobrina, je ležalo pet velikih šopkov rdečega ravšja, ki ga je bila natrgala mala Mena tam gori na skalovju. Vsa izba je bila polna vonja, ki je prihajal iz žametnih čašic gorskega ravšja, in prijetno je bilo v izbi kakor tam na obronku, kjer cvete ravšje in dehti, dehti...

Mena je sedela na klopi kraj peči. Roke je bila prekrizala na prsih in je strmela nepremično na oder, kjer je spal njen dobrotnik večno spanje. Kekec se ji je približal in je sedel kraj nje. »Ali ni oder lep?« je izpregovoril potihoma. »Poglej, Mena, kako lepo gore vse sveče! Kakor v cerkvi, ko leži Jezus v božjem grobu in ga stražijo vojaki z dolgimi sulicami. In ravšje pogledj! Kako je rdeče, rdeče kot zvezde na božjem nebu...«

Deklica je prikimala z glavo. »Lepo je — vse je lepo,« je odgovorila šepetaje. »Pa ti si napravil vse to, samo ti, Kekec... O, nisem vedela, da si tako dober in priden. In pogumen si, Kekec, da nihče tako na svetu. Glej, da ni bilo tebe, pa bi ležal ubogi striček sam in zapuščen tam v strašnem jarku... A ti si ga spravil semkaj in se nisi ustrašil niti hudobnega Bedanca. Pa si pogumen, Kekec, strašno si pogumen!«

»Kaj tisto!« je dejal Kekec in je zamahnil z roko. »Veš, Menara, to ni nič! Malo sem se upehal in malo opraskal po kolenih. A drugega hudega ni bilo. Glavno je, da sem zaigral Bedancu pošteno poskočnico, da je kar mahal z rokami, ker mu je poskočnica tako ugajala... Pa to ni bila zadnja poskočnica. Zadnja šele pride jutri ali pojutrišnjem... Veš, Menara, zunaj se je že napravila noč, in ti si gotovo že zaspana. Zato pa bo dobro, če greš spat. Čuval bom jaz pri stricu Kosobrinu, vso noč bom čuval.«

A Mena je ugovarjala in nikakor ni hotela poslušati Kekeca. »O, prav nič nisem zaspana,« je govorila. »Pri tebi ostanem in skupaj bova čula. Veš, Kekec, da te ne bo strah in ti ne bo dolg čas. Pa bova govorila, da bo krajši čas.«

»Hm,« je odvrnil Kekec in je pogledal od strani deklico. Mena pa je pričela pripovedovati o Bedancu, ki jo je tako lepo odvedel v

kočo onstran soteske in ji je obljubil vsega dobrega. O svojem trpljenju je pripovedovala Mena; o Bedančevem trpinčenju in njegovi neusmiljenosti ter o Kosobrinovi dobroti. Kekec jo je poslušal molče; a ko je Mena nehala pripovedovati, jo je pogladil po laseh in je rekel: »Sirota si, velika sirota, Menara! Dosti si morala pretrpeti in si dosti jokala. A rečem ti, Menara, da bo zdaj konec tvoji nesreči. Zdaj, ko te je našel Kekec in te povede domov. Saj Kekec ni kar tako, kakor so drugi paglavci. Kar poslušaj me, Menara, pa boš videla, kako znam jaz sukati ljudi in kako sem nasukal Bedanca. Kar poslušaj, Menara, pa boš gledala in se čudila na vso moč!«

In Kekec je pričel pripovedovati potihoma. Dolgo je pripovedoval o svojih nezgodah in o Bedancu. Mena ga je poslušala vsa zavzeta. Toda ker je pripovedovanje trajalo le predolgo in Kekec še vedno ni končal, se je naslonila ob peč. Glavica ji je zdrknila kar hipoma na prsi. Oči so se ji zaprle nehote, in Mena je zaspala. Kekec je utihnil, ko je videl, da deklica spi. Nasmehnil se je in je odšel potihoma v sosedno izbico. Prinesel je s seboj belo blazino in odejo, ki jo je razgrnil po klopi. Tiho je položil potem deklico na klop. Deklica se je samo zganila, a zaradi prevelike utrujenosti se niti prebudila ni. Mirno je spala tam na klopi in je sanjala kdove kaj.

Kekec se je pretegnil in je stopil k odru. Gledal je na mrliča in na goreče sveče, in oči so ga pričele ščemeti. »Siromak Kosobrin,« je vzdihnil. »Kako mirno počiva in se ne boji ničesar več na svetu. Še mar mu ni več Bedanca; še mar mu ni več divjega orla... Siromak Kosobrin! Da je moral umreti tako naglo...«

Kekca so ščemele oči vedno bolj, da ga je že skoro bolelo. Zato je stopil od odra in je odšel potihoma iz izbe. Odprl je vežna vrata in je obstal na pragu. Zagledal se je v noč, ki je mirovala vsepovsod. Nebo je bilo pokrito s tisočerimi velikimi, svetlimi zvezdami, ki so se tresle neprestano na visokem nebu. Mrzel vetrec je vel skozi ozko sotesko, in iz globočine je prihajalo zamolklo, enolično šumenje gorskega potoka. Živega glasu ni bilo širom okrog. Samo dvakrat se je oglasil iz nasprotnega brega lisjak. Zalajal je zateglo, hripavo, potem je bilo spet vse tiho... »Pozno bo že,« je zamrmral Kekec, ko je gledal na zvezde in je videl, da so se pričeli vrhovi gorá svetlikati v bledikasti luči, ki jo je trosil tja zapozneli mesec.

Kekca je stresel mraz. Zato pa se je obrnil in je odšel nazaj v izbo. Sedel je na klop in je zaprl oči. Zaspanec se ga je pričel lotevati, in Kekec se je držal komaj pokonci. Še enkrat je pogledal na spečo Meno. Potem pa se je kar zleknil in je podložil roke pod glavo. Napori prejšnjega dne so ga utrudili tako, da ni mogel več vzdržati. Mislil se je pač samo malo zlekniti. Toda še preden je mogel treniti trikrat z očmi, je trdno zaspal...

Prebudila ga je Mena. Kekec je skočil pokonci in si je pomel oči. V prvem trenutku se niti zavedel ni, kje je pravzaprav. Toda zagledal je oder in goreče sveče, in hipoma mu je bilo vse jasno. »Hm, nekaj sem zadremal,« je dejal in je gledal skozi okno, odkoder se je usipala jasna dnevna svetloba. »Glej no — pa saj je že dan, svetli dan... Da sem mogel spati tako dolgo — čudno, čudno...«

»Pojdi v kuhinjo, Kekec!« je rekla Mena in se mu je nasmehnila. »Zavrela sem mleko. Vem, da si lačen in ti skodelica gorkega mleka ne bo škodila. Kar pojdi, Kekec!«

Kekec je res odšel v kuhinjo. V mleko si je nadrobil rženega kruha in je pričel hlastno jesti, ker je bil resnično lačen. »Pa ti, Menara, si zavrela mleko?« se je čudil. »A kje si dobila mleka?«

»Kozi sem pomolzla,« je odgovorila mala deklica. »Veš, Kekec, dve kozi imamo tam v hlevčku in eno ovco. Dve ovci smo imeli;

a eno je odnesel oni-le dan divji orel... Ne bo nama nič hudega, Kekec. Vsega si je priskrbel stric Kosobrin, in zato ne bova lačna. Jaz bom kuhala. O, dobro znam kuhati! Saj sem morala kuhati Bedancu; pa bi zdaj ne znala? Le bodi brez skrbi, Kekec!»

Kekec se je čudil in je gledal deklico, ki je pridno pomivala leseno posodo tam ob ognjišču. »Saj verjamem, Menara,« je rekel, ko je izpraznil skodelico. »Veдел sem, da si pridna deklica. Zato ti pa verjamem... A veš, Menara, da morava danes zakopati ubogega strička Kosobrina? Glej, jaz mu bom stesal rakev. Grob mu izkopljem tam gori ob grmovju kraj njivice. Pa bo počival v njem stric Kosobrin mirno in brezskrbno, ker ga ne bo motil nihče... Takoj se spravim na delo, in popoldne zagrebeva nesrečnega strička.«

In Kekec je odšel takoj na delo. Desk je imel dosti na razpolago. Zato pa je kar naglo zbil rakev in je bil prej gotov, nego si je mislil. Vzel je potem lopato in se je napotil tja gori h grmovju. Tam pa je izkopal globoko jamo. Delal je neumorno in se niti ni zmenil za vroči znoj, ki mu je curljal neprestano s čela. Šele, ko se mu je zazdelo, da je jama zadosti globoka, se je odsopel in si je obrisal z rokavom znoj z obraza. Stopil je tja doli h koči in je zgrabil leseno rakev. Ponesel jo je v izbo in jo je položil na tla. — »Menara, jaz sem gotov,« je rekel. »Vse ne pomaga nič. Zdaj morava položiti mrtvega strička v rakev in ga ponesti v grob. Pa mi boš nekaj pomagala, ker sam ne morem.«

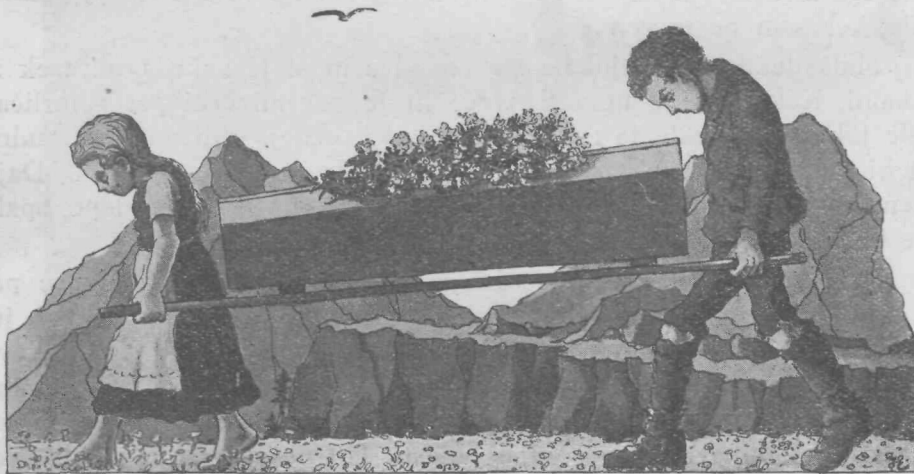
Mala deklica je zajokala na ves glas in si je zakrila obrazek z rokami. Kekec pa je upihnil sveče in je odgrnil črni prt z mrliča. »Ne jokaj, Menara!« je rekel mali deklici. »Glej, tudi meni je hudo, da bi najrajši jokal. Pa nočem, ker vem, da ne pomaga nič... Daj, Menara, položi blazinico v rakev, da bo stric Kosobrin lepo spal. Ne boj se, Menara, prav nič se ne boj...«

Deklica je vzela blazinico in jo je položila v rakev. Kekec pa je rahlo in previdno dvignil mrliča. Spustil ga je v rakev in ga je zavil v črni prt. Naglo je vzel pokrov in ga je poveznil na rakev. Mena je zavpila in je še huje zajokala. Tudi Kekca je bolelo v srcu, da so mu bile oči vse solzne in je stiskal ustna. A Kekec se je držal in ni hotel pokazati svoje silne bolesti. Hitro je zgrabil za kladivo in je zabil pokrov h krsti. — »Pomagala mi boš, da ga poneseva do grmovja,« je dejal Meni. »Težka je rakev in sam je ne zmorem. Le lepo jo primi tam pri znožju in nikar ne joči, Menara! Moralo je priti tako, in ti ne moreš pomagati. Pa tudi jaz ne.«

In prijela sta rakev in sta jo nesla iz koč. Mimo njivice sta stopala brez besed. Obema je bilo hudo v srcu in mislila sta na siromaka, ki ga je zadela tako nagla smrt. Ihtela je mala Mena, in solze so ji vrele iz oči in so padale na belo rakev. A Mena je vedela,

da so te solze zaman in da ne prikličejo nikoli več nesrečnega strička v življenje. A vendar je ihtela, ker ji je bilo v srcu hudo in ni znala mala sirotica ničesar drugega. Dospela sta do jame. Kekec je vzel z rame vrv in jo je ovil okrog rakve. Počasi sta spustila rakev v jamo. Obsula sta jo z rdečim ravšjem, in Kekec jo je pričel zasipavati s črno prstjo. Kmalu, kmalu je bil grob zasut, in nad Kosobrinom se je dvigala visoka gomila.

Deček in deklica sta pokleknila. Roke sta sklenila in sta pomolila gorko molitev za rajnega. Nato pa sta vstala in sta se napotila molče proti koči. Dolgo sta molčala. Šele ob koči je izpregovoril Kekec in je rekel: »Hm, strica Kosobrina ni več... Glej, Menara, odšel je na drugi svet in bo pazil na naju, da se nama ne dogodi ničesar hudega. Pa ne žalosti se, Menara, preveč! Saj bo še vse dobro. Nekega dne pobegneva odtod. In Bedanec naju ne bo nič več strašil. Le meni verjemi, Menara, da se bo zgodilo tako... Lepo bova zdaj gospodarila na Kosobrinovi domačiji in bova ugibala, kako se iznebiva nevšečnega Bedanca in mu zagodeva zadnjo poskočnico. In Bedanec bo še plesal, da joj! Saj sem mu prisegel tako in prisege se bom tudi pošteno držal! Kar meni zaupaj, Menara, in videla boš, da se ti ne bo treba ničesar bati. O, izmislim si zvijačo, ki bom z njo prekanil Bedanca. Če danes ne, pa jutri gotovo... Ali si slišala, Menara?«

»Slišala sem, Kekec,« je odvrnila mala deklica. »Strašno si pogumen, in zato ti verjamem. Samo tega se bojim, da Bedanec pridrvi semkaj. Pa naju pograbi. In hudo bo nama, Kekec, joj, tako hudo, če naju pograbi Bedanec... Ali se ne bojiš, Kekec?«

»Kaj?« je vzklikal Kekec na ves glas. »Jaz naj se bojim Bedanca? I, še nikoli se ga nisem bal, pa se ga tudi ne bom... O, le naj poizkusi, pa naj pride semkaj! Ne vem, če bo potem odšel odtod tako zdrav

kakor včeraj iz jarka. Še imam jaz pesti, in tudi Bedancu je ostalo še nekaj dlak v bradi. Le naj poizkusi, če še ni spoznal Kekca zadosti! Le naj poizkusi, ti rečem, Menara!»

Mena se je začudila na vso moč in je sklenila roke. A Kekec je še nekaj godrnjal in je bil ves zlovoljen. Odšel je na skalovje in je sedel vrh prepada na belo skalo. Zrl je na ono stran soteske in je mislil, da zagleda Bedanca tam na goličevju. A Bedanca ni bilo nikjer. Kekec se je skoro oddahnil, ko ga ni nikjer zagledal. Saj je skrbelo Kekca, jako ga je skrbelo in se je samo delal pogumnega in brezskrbnega. Dobro je vedel, da je Bedanec na sledi skrivni poti, ki drži v Kosobrinovo domovanje. In bil je tudi prepričan, da bo napel Bedanec zdaj vse sile, da ulovi Kekca in Meno. Zato pa mu je bilo v srcu polno bojazni in velikih skrbi, da je Kekec kar glavo povešal. O, za sebe se Kekec ni bal. Le za Meno se je bal, za malo sirotico, ki se vsa trese v strahu in se tako boji Bedanca.

»Hm, nečesa se moram domisliti!« je premišljal Kekec tam na skali. »Na večne čase pač ne bom sedel v tej divjini. Lahko bi šel domov. Pa kaj mi pomaga, če pa pride Bedanec za mano po moji sledi in me zagrabi, še preden bi mogel sestiti doma za mizo... Tu sem še najbolj varen. Samo Bedanec ne sme iztakniti skrivne poti; potem pa bo vse dobro. A kako naj to preprečim, ko pa niti sam ne vem za tisto skrivno pot? — Ovbe, da more biti to tako težko, tako težko! Pa bi se lahko zdaj smejal Bedancu na vse grlo, da ni tiste preklicane skrivne poti. Hm, ne preostaja mi nič drugega, kakor da grem in poiščem tisto pot. Potem pa bomo govorili in si izmišljali naprej... Resnično — to bo še najbolje...«

Kekec je vstal in se je napotil proti koči. Mena je ravno prignala iz hlevčka svojo živinico, da jo požene na pašo. »Prav, prav, Menara!« je dejal Kekec dobrovoljno. »Kar ženi past! Jaz se bom pa malo ogledal po svojem novem domovanju in bom pospravil vse. Potem pa pridem za tabo, da se malo pogovoriva.«

Mena je odšla za živinico; Kekec pa je stopil v kočo. Iztikal je tam vseokrog in je utaknil v vsako reč svoj nos. Ko se je naveličal iztikanja, se je spravil na delo. Hitro je odnašal iz izbe vse, kar mu je bilo na poti. In ni preteklo pol ure, pa je bila izba pospravljena. Niti najmanjša stvarca ni kazala več, da je ležal pred dobro uro tu v tej izbi mrlič na odru. Kekec je bil zadovoljen s svojim delom. Zato pa se je napotil še v ozko klet, da se tam malo ogleda. Klet je bila temna in napolnjena s poljskimi pridelki.

»Hm, tu nekje se mora pričenjati tista skrivna pot,« je premišljal Kekec, ko se je oziral po temni kleti. »Nikjer drugje mi je ni treba iskati. Po luč pojdem in iztikal bom povsod. Prej ne odneham, dokler ne najdem tiste poti. O, Kekec ima dober nos. Že marsikaj sem

iztaknil; pa bi ne mogel iztakniti tiste siromašne poti, ki jo išče Bedanec že leto dni? He-he, Bedanec ima svoj nos, a Kekec ima tudi svojega...«

Kekec se je posmejal in je bil ves vesel svoje misli. Odšel je iz kleti in je stopil pred kočo. A videl je, da je že nekam pozno. Zato pa ni šel po luč, ampak se je napotil proti grmičevju onkraj njivice. »Jutri, jutri poiščem tisto preklicano pot, ki me tako straši in plaši,« si je govoril. »Jutri te pretečem, Bedanec, in potem se le obriši pod nosom! Mar misliš, da bom javkal zdaj tukaj, kakor je javkal rajni stric Kosobrin? Oj, Bedanec, ti resnično še ne poznaš Kekca! A rečem ti, da ti bo še presedalo moje sosodstvo...«

Onkraj grmičevja je dobil Meno. Sedela je na mahoviti trati. Roke je bila sklenila na prsih. Bila je vsa tiha in je gledala žalostno predse. Živinica se je pasla mirno med grmičjem, in Meni niti trebalo ni, da bi jo zavračala. Kekec se je ustavil kraj nje in jo je gledal. Smilila se mu je sirotica, da ga je v srcu kar bolelo. — »Menara,« je izpregovoril in se je dotaknil deklice z roko. »Vem, da si žalostna zaradi ubogega strička Kosobrina. Pa saj sem ti že rekel, da se ti ni treba žalostiti. Oj, glej, Menara! Tudi meni je hudo. A jaz se ne menim za to. Da me ni sram, veš, kar zapel bi lepo pesem, da bi se Bedanec usajal še huje. Pa ne smem peti; zaradi mrtvega strička ne smem peti. Grdo bi bilo. Ali ne, Menara?«

Deklica ga je pogledala in se je nasmehnila. »Res, Kekec — grdo bi bilo,« je odvrnila. »Kaj bi rekel ubogi striček, če bi te slišal? O, hudo bi mu bilo in bi ti zameril. Zato pa je bolje, da danes ne prepevaš.«

Kekec je že hotel odgovoriti. Toda tedaj je zamahnil z roko in je pogledal na nasprotno stran soteske. Zagledal je Bedanca, ki se je ravnokar priplazil iz globokega jarka. Kekcu ni dalo miru, ko je videl Bedanca. Kar zasrbelo ga je in nič drugega ni mogel, kakor da je poskočil na skalo. Z rokami je plosknil in je zavpil: »Hej, stric Bedanec! Ali me slišite? Ali že zopet iztikate tamkaj in iščete skrivne poti, ki bi vas povedla do mene? — O, le iščite, stric Bedanec! Jaz vam povem, da je ves vaš trud zaman... Nikoli več ne pridete do Kekca, nikoli! Nekoč ste ga imeli — a je vam pošteno zaigral, da ga ne pozabite nikdar več... Le lovite Kekca! Le ulovite ga, stric Bedanec! He-he, ako morete, ako morete...«

Kekec se je zasmel na ves glas. A Bedanec mu je zažugal s pestjo in je odgovoril: »Čakaj, paglavec, čakaj! Že jutri boš zopet v mojih pesteh in priklenem te na streho, da boš namesto sokoliča odganjal sove. Že sem našel skrivno pot — glej, tu doli v jarku se pričinja. Kekec, Kekec! Le pošteno se naspi nocoj, ker jutri se ne boš utegnil... Čakaj me, ti paglavec nemarni!« — In Bedanec se je

zagrohotal prav grdo in strašno, da je Kekca zazeblo po vseh kosteh. Prestrašen je gledal za Bedancem, ki je šel preko goličevja in se je smejal vedno huje in glasneje, dokler ni izginil tam gori v goščavi.

»Ovbe, ovbe! Ali si ga slišal, Kekec?« je zajokala Mena in se je prijela v strahu za glavo. »Jutri pride semkaj — gorje bo nama jutri... Reši me, Kekec, strašnega Bedanca me reši!...«

Kekec se je prebudil hipoma iz svoje otrplosti, ko je slišal Menin jok. »Pa kaj že zopet tarnoš, Menara?« je vzrojil in je bil jezen na vso moč. »Saj še ni Bedanca tukaj. Pa ga tudi ne bo tako kmalu... Kaj misliš, da je res našel skrivno pot? Saj je ni, Menara, saj je ni. Veš, Bedanec se samo laže, da bi naju oplašil. Če bi vedel za pot, bi ne rjul na oni strani, ampak bi pridrvel semkaj... Laže se, Menara, grdo se laže... Le meni verjemi in nikar ne tarnaj!«

In Kekec jo je pregovarjal in jo je naposled tudi potolažil. Mena si je obrisala solzni obrazek in se je nekoliko pomirila, ko je videla, da Kekca ni prav nič strah. Kekec se je delal brezbriznega in se je neprestano posmehoval Bedancu. Nazadnje pa je še celo rekel: »No, pa če tudi pride jutri — kaj zato! Bom vsaj lahko obračunal z njim in mu zagodel obljubljeni poskočnico... Hej, Menara, le naj pride! Boš videla, kako znam jaz obračunati...«

Kekec se je samo delal pogumnega. Saj v resnici niti vedel ni, kako naj obračuna z Bedancem...

Zoranček in solnčece.

*Zoranček si solnčeca želi,
izteza po njem svojo roko,
a on je še majhen možak
in solnčece je visoko.*

*Ej, Zoranček, pusti mi to,
saj solnčka ne moreš doseči!
Ko boš pa nekoč cel mož,
mogoče se ti posreči.*

*Veš, dete, solnce gori,
stezice do tja so žareče...
In mnogo se človek poti,
preden pride do srečel!*

Anica.

FRANKO DRAGANEC:

Gospodična Substancija.

mela je mati lepo in bistro hčerko z blagovonečim imenom Substancija. Vse mesto je občudovalo njeno lepoto in razumnost. Kamor je prišla, so se ji klanjali in laskali: »Dober dan, gospodična Substancija!« In kadar je odšla, so se vsi ozirali zanjo: »Resnično, krasna je kakor cvetoča črešnja in modra kakor stara knjiga.«

Gospodična Substancija je stanovala v veliki hiši sredi zelenega vrta. Skrbela je zanjo dobra mati, da je imela v izobilju vsega, česar si sme poželeti mlado dekle.

Preradodarno in nepremišljeno laskanje in hvalisanje je pokvarilo gospodično Substancijo, da je postala ošabna in domišljjava, nesrečna in nezadovoljna, zadirčna in jezljiva. Vsega je bilo dosti, a moralo bi biti še več; vse okolo nje je bilo dobro, lepo in razumno, a moralo bi biti še boljše, lepše in razumnejše. Pritoževala se je o vsem mogočem in nemogočem. Tako ji na priliko nikakor ni bilo po godu, da ni učenost človeku prirojena. Zakaj se človek rodi tako neveden? Kako srečno bi živeli otroci na svetu, ki bi že vso modrost prinesli gotovo s seboj na svet in ne bi bilo treba hoditi v šolo! Tako pa ne zna otrok niti koračiti, niti besedice izgovoriti, niti žlice prijeti! Ubogi učitelji, koliko let se morajo ukvarjati s trdimi glavami, preden jih nauče čitati, pisati in računati! Osemletni sinček mojstra Fraklja še danes ne ve vkljub šoli in očetovi palici, koliko je Bogov.

»O jaz, o jaz, Substancija sirota! Zakaj sem bila vržena baš jaz na ta zabiti svet? O jaz, o jaz, ta koš nesreče!« s temi besedami je končavala njena tarnajoča nezadovoljnost.

Drugič se je togotila nad učenjaki, da še do danes niso razkrili popolne resnice. Njena nenasitna vedoželjnost je hotela vedeti vse do zadnje skrivnosti. A učenjaki so blagohotno tešili njena nestrpna vprašanja z izgovorom, da se človeška modrost le počasi razvija, da je resnica nebogljen rastlina, ki le počasi raste in uspeva na vrtičku človeškega razuma.

»O jaz, o jaz, Substancija sirota! Zakaj leze baš pred mojo radovednostjo tako počasi ta polževa resnica? Zakaj moram živeti baš jaz med takimi učenjaki bedaki? O jaz, o jaz, ta koš nesreče!«

Z najhujšimi očitki se je obračala proti lastnemu telesu in lastni duši. Rogala se je potezam svojega obličja, da nimajo mirnega in stalnega izraza, da lezejo narazen kakor testo. Nerodne roke ji nikoli niso mogle najti pravega mesta. Noge so ji stopale pretežko in se zatikale preštorasto. Jezik se je valil okorno po ustih kakor češpljev cmok. Glas iz grla je hreščal kakor zbreknana struna. Tudi lasje,

oči, ušesa, nos, ustna in drugi deli telesa ji niso bili všeč. Največ pa jih je morala preslišati njena duša. Izmišljevala si je posebno žaljive pridevke, da je z njimi zbadala in trpinčila svojo nedolžno dušo.

»O jaz, o jaz, Substancija sirota! Zakaj moram baš jaz prenašati tako nepopolno telo po svetu in v spačenem telesu tako nesmrtno budalo? O jaz, o jaz, ta koš nesreče!«

Njena mati je doslej molče poslušala in se tolažila, da so to same prazne pene mlade, kipeče duše. Pridejo leta in šumeča tekočina se izčisti in izbriše. Ko pa je začela objestna Substancija vrtati s svojo nezadovoljnostjo celo po nesmrtni duši, se potrpežljiva mati ni mogla več premagati, in njena nevolja je prekipela v odločnih in strogih besedah: »Zdaj mi je dovolj! Še danes mora biti konec tvoji zbadljivosti in domišljavosti! Zato ti povem, da si nagajiv otrok, ki ga je razvadila prevelika ljubezen in popustljivost lastne matere! Zapomni si, vrtoglava deklica, da si zadnja stvar na svetu, da je tvoje zvenceče in ošabno ime Substancija prazna ničla in tvoj domišljavi jaz le prazen nič. Ničla, nič si bila, in ničla, nič ostaneš!« Užaljena mati zaloputne vrata in odide iz hčerine spalnice.

Nehvaležna deklica pa se vrže na posteljo in krčevito zajadikuje: »O jaz, o jaz, Substancija sirota! Zakaj je baš moja mati tako brezsrčna? Zakaj nimam druge matere, ki bi me razumela in pomilovala? O jaz, o jaz, ta koš nesreče!«

Tisti večer je zaspala gospodična Substancija brez materinega pozdrava in poljuba. A komaj je zatisnila oči, se je zgodilo nekaj nenavadnega. Njena duša je izstopila iz telesa, sedla žalostna ob znožje nezadovoljne Substancije in izpregovorila za slovo: »Ošabna in domišljava deklica, potrpežljivo sem doslej prenašala tvoje strupene besede. Da si pa začela nehvaležno zaničevati celo svojo dobro mater, tega ne morem več prenesti. Vrniti se hočem, odkoder sem prišla. Ti pa si poišči drugo boljšo dušo, ako jo najdeš!«

Na te besede razpade v postelji tudi telo gospodične Substancije na nebroj komadov, vsi deli njenega telesa se odločijo in razlete vsaksebi po sobi: oči, ušesa, nos, ustna, jezik, grlo, lasje, roke, noge itd. In čudovita jata zaroji in završi okolo duše, vikajoč vsevprek: »Tudi mi ne maramo več poslušati nehvaležnega otroka, da bi sramotil predobro svojo mater. Tudi mi se vrnemo, odkoder smo prišli. Ošabna Substancija pa si naj otovori koš domišljavega jaza, ki nas je v njem tako neusmiljeno potresala po svetu, z drugim popolnejšim telesom in s popolnejšimi udi, ako jih najde.«

»Kako smo srečne!« plosknejo roke in zdrče v poskočnem, veseljem zamahu po tipkah klavirja.

»Kako sem srečno!« zapoje grlo po godbi in v zboru se mu pridružijo ustna in jezik.

»Kako smo srečni!« vzkliknejo noge in zaplešejo po sobi.

Tedaj pa resno zakliče duša razposajeni družbi: »Mirno! Srečni ste vi, razdruženi deli Substancijinega jaza. Nesrečna postane njena mati, ko najde jutri prazno posteljo svoje hčere in ostane sama na svetu. Napišimo ji pismo slovesa in pojasnila, da ji olajšamo srce. Jezik, ti narekuj, uho, poslušaj, roka, nasloni se na mizo; oči, sedite na roko, da bo videla pisati!«

Rečeno, storjeno. Duša in udje telesa so zapustili spalnico, na mizi je ostalo pismo z nastopno vsebino:

»Spoštovana gospa! Vaše sinočnje besede so se nocoj uresničile. Ošabna Substancija se je izpremenila v ničlo, njen domišljavi jaz je razpadel v nič, njej v zasluženo kazen, a v strašno svarilo vsem domišljavim in nehvaležnim otrokom! Predobra mati, ne žalujte preveč za ničlo Substancije in za ničem njenega jaza. V tolažbo Vam kličejo zadnje, iskrene pozdrave — duša in prej združeni, sedaj pa razdruženi deli Substancijinega jaza.«

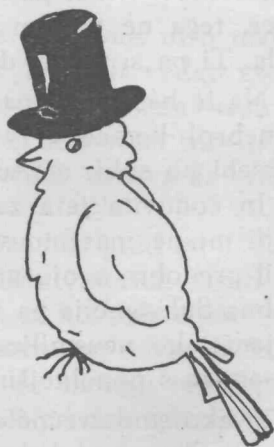
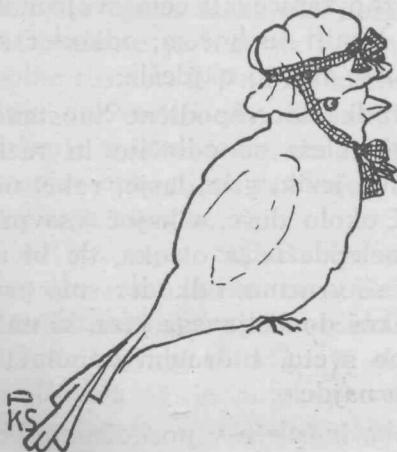
A. MEDER-UTVA:

Vrabci.

ati!« pravi nekega dne mladi, lahkoživi gospod vrabček, »pripravite mi kovčeg! Pojdem po svetu!«

Johatana, kako se je gospa vrabulja ustrašila teh besed! Kar omedlela je. Mladi gospod vrabček je bil njen sinek edinec, vsi drugi njeni otroci so že takoj, ko so izlezli iz jajčje lupine, hoteli v svet in so zaradi tega že mladiči goliči

silili iz gnezda, a popadali so na tla in našli prerano smrt za plotom ali v mačjih krempljih.

Nič čudnega tedaj, da je gospa vrabulja na take sinove besede omedlela. Sinko pa se ni zmenil za to. Namesto da bi mater osvežil s kapljico hladne rose, je veselo zažvižgal ter odletel na bližnji vrt pogledat, če so črešnje dozorele.

Ko se je gospa vrabulja zopet osvestila, je bilo baš poldne in njen želodček je hotel obeda. Zletela je na kurji dvor, kjer je bila zanjo in za vse njeno sorodstvo vedno zastonj pogrjnena miza.

»Kaj vam je, strina, da ste danes tako molčeči in zamišljeni? To ni vaša navada!« je pozvedovala pri vrabulji stara kura, ki je imela glavno besedo na kurjem dvoru.

»Oh, prijateljica mojal« potoži vrabulja, »sinek edinec mi sili v svet. Če to stori, se gotovo več ne vrne. Preveč nevarnosti preži v svetu nanj, koliko pušk, koliko mačk, da ne govorim o brezsrčnih pobalinih, ki jim je v zabavo preganjanje in pobijanje nas ubogih ptičkov. Oh, da bi sirota vedela, s čim bi mu izbila to nesrečno misel iz glave!«

Kura se je zamislila in po preudarku dejala: »Kaj, če bi ga oženili? Skrb za gnezdo bi mu pregnala take misli, da bi hodil z doma.«

»To je pametna misel,« se razveseli vrabulja, »tako je o tem pomenim s sinkom.«

Žurno je odfrlela domov, spotoma pa je preudarila: »Stara kura ni bogve kako zabavna, tudi pozoblje veliko, a če se mi sinko oženi, jo povabimo vendar v svate.«

Ko je prifrlela domov, je bil sinko že tudi doma: »No, mati, ali je kovčeg pripravljen?«

»Ej, za to se še ne mudi,« odvrne mati. »Bolje bi bilo, da se oženiš, nego da bi se klatil po svetu.«

»Še tega mi je treba!« vzroji mladi, da se mu je perje kar naščepirilo. Gospa vrabulja ga je prosila in rotila in slednjič dejala: »Če se oženiš, ti prepustim gredo mladega graha za doto.«

»To bi mi morali takoj povedati, mati! Za grahek pa že ostanem doma in se tudi oženim, a nevesto mi izberite sami,« pravi sin.

»Dobro, moj sinko, izberem ti jo! Na veselico pojdeva, tam bo dekličev na izbiro!« odgovori mati.

Vrabci so imeli veselico na starem zidovju, in ko je prišla gospa vrabulja s sinkom tja, je bilo že mnogo mladih, ženina željnih gospodičnic tamkaj zbranih. — Debelušasta vrabuljica je bila stari všeč in pošepnila je sinku: »To-le vzemi!«

»Predebelal!« odvrne ženin kratko. Mati mu je pokazala drugo, bila je tudi prav čedna, le pol repa ji je manjkalo.

»Ne, tudi ta ni zamel! Mačka ji je izdrla že pol repa. Drugega pol ji še bo. Kaj mi bo žena brez repa? Nočem!« (Konec.)

Ajmo spat!

<i>Ajmo spat —</i>	<i>gre stopinja,</i>
<i>angel zlat</i>	<i>roka šotor</i>
<i>nas popelje</i>	<i>zlat odgrinja.</i>
<i>čez stezice,</i>	<i>Tu nam bode</i>
<i>rože stelje</i>	<i>sladko spati,</i>
<i>na gredice.</i>	<i>čuva Bog nas,</i>
<i>Lahno, lahno</i>	<i>božja Mati...</i>

Fr. Žgur.

Nebeška pesemca.

<i>Solnce je blesteča žoga,</i>	<i>Zlata zarja je dežela,</i>
<i>angelci se z njo igrajo,</i>	<i>mal oblček belo mesto,</i>
<i>z jutra mečejo v večer jo</i>	<i>misel vanje poletela</i>
<i>in se v zvezdicah smehljajo.</i>	<i>mi čez mavrično je cesto.</i>

*Pa nebesa je zazrla,
s solncem se je poigrala,
po oblčku se prebelem
radostno izprehajala.*

Gustav Strniša.

Jesen.

(Lesorez)

O blagoslovljena jesen,
kako bogata si in blaga!
Poljé, gozd, vrt in grmič vsak
zdaj z zreim plodom razpolaga.

Na vrtu jabolka žaré,
obira deca jih vesela,
a oče, mati imata
na polju še obilo dela.

Pred hišo sivi ded sedi,
koruzo lička in modruje:
»Na zimo se pripravljamo,
povsod spet hladni mir kraljuje.

Viharji, strele ne grozé,
ni bati toče se ledene...
Pospravljeno bo vse pod krov,
potem pa sneg naj svet odenel«

Fr. Rojec.

Dr. J. L.:

V rojstnem kraju prvega slovenskega pisatelja.

(Konec.)

koncu predgovora, v katerem govori ta duhovnik z veliko ljubeznijo o Trubarju, pravi, da je bilo to: »Pisano pri Sanct Kocjanu zraven Turjaka na ta dan teh dveh bratov s. Primoža in Felicijana v tem letu po Kristusovem rojstvu 1595... Vaš brat ino prijatelj v Kristusu Andrej Savinic, cerkveni služabnik Famisto...« Ko je ta zvesti učenec Trubarjev pripravljal to zadnjo knjigo Trubarjevo za tisk, so se časi že precej izpremenili. Državna in cerkvena oblast je začela preganjati Trubarjeve naslednike, ki so se še nekaj časa skrivali po domovini, potem pa so morali pobegniti. Njihove knjige so bile v Ljubljani javno sežgane. Okolo l. 1600. je bilo konec velikega dela, ki ga je začela prva slovenska knjiga. V dobi 50 let so ustvarili Trubar in njegovi sotrudniki podlago slovenski književnosti in izdali mnogo knjig: najvažnejši knjigi sta »Biblija«, t. j. prevod sv. pisma, ki ga je izvršil Jurij Dalmatin, in prva slovenska slovnica, ki jo je napisal Adam Bohorič. Obe knjigi sta izšli l. 1584.

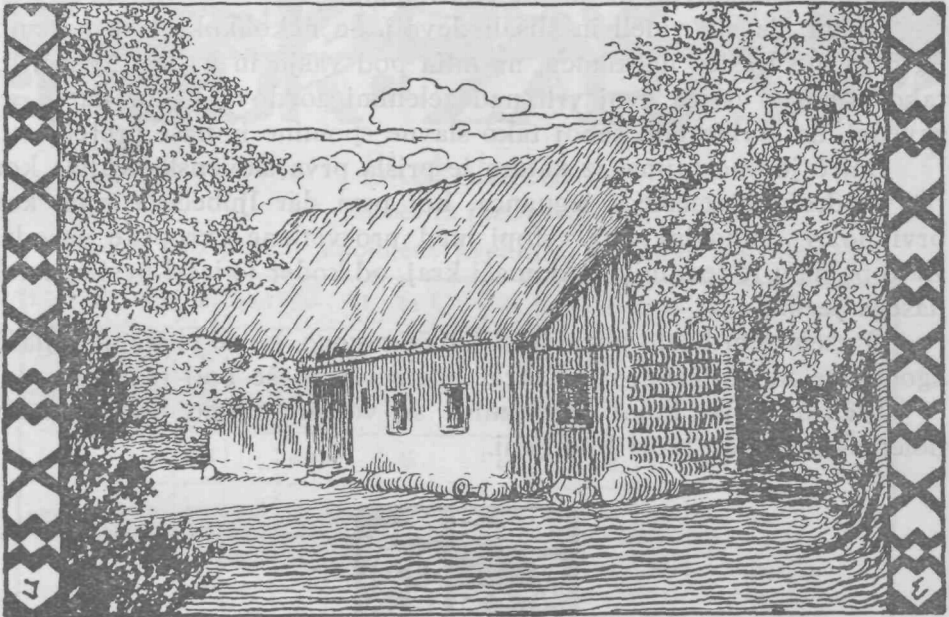
Mi smo v domovini prvega slovenskega pisatelja. Sedaj smo si odpočili in pojdimo na grad! Pot nas vodi skozi vas Turjak, ki nas zanima s svojimi malimi lesenimi kočami. Tu čepe v rebri pod gradom druga ob drugi. Vas je namreč nastala na ta način, da so imeli grajski služabniki tu svoje hišice, ki so jim jih menda postavili grajski gospodje. Tu smo tik pod gradom in lahko vidimo njegove mogočne zidove, ki jih ni premagal nikoli noben sovražnik. Pot nas vodi ob obzidju navzgor in pred nami se dviga velikanska košata lipa. Pred gradom smo. Nov razgled se nam odpre pred očmi. Ob tej priliki se nehote spomnimo na prve vrste Prešernove »Turjaške Rozamunde«:

Hrast stoji v Turjaškem gradu,
vrh dviguje svoj v oblake...

Saj vam je gotovo znana ta zgodba. Rozamunda je bila krasna gospodična, ki so jo snubili vitezi iz vseh dežel. Snubil jo je tudi vitez Ostrovrhar. Ko so ravno slavili zaroko pod hrastom, je prišel pevec, ki je pel pesmi po gradovih. Rozamundina teta, ki je bila jako ponosna, je rekla pevcu, naj pove on, ki prehodi mnogo sveta, ali je kje lepša deklica na svetu. Pevec je priznal, da je Rozamunda lepa, edino Lejla, sestra bosanskega paše — kakor se sliši — je morda lepša. To je užalilo lepo Rozamundo. Takoj je zahtevala od Ostrovrharja, da naj gre v Bosno, naj reši kristjane, ki so jih bili Turki odvedli, in pripelje s seboj Lejlo, da se bo izkazalo, ali je res tako

lepa. Ostrovihar gre, razbije Turke, zavzame pašev grad, ugrabi Lejlo in jo odnese s seboj. Bila je res lepa — Ostroviharju je ugajala njena skromnost, zato je ne odvede na Turjak, ampak jo spravi na svoj grad. Lejla sprejme krščansko vero in se je poročila z Ostroviharjem. Ponosna Rozamunda pa »v kloster grede, čast ljubljanskih nun postane.«

Bog ve, koliko raznih zgodb se je godilo v tem gradu in okolo njega! Pa o tem bi nam morali pripovedovati zgodovinarji, pesniki in pisatelji. Tudi bi bilo zanimivo, ko bi nam kdo razložil grb, ki ga vidimo nad ponosnim vhodom v grad.

Trubarjeva rojstna hiša.

Vstopimo torej na dvorišče! V sobe nas ne bodo pustili, dasi je v njih mnogo zanimivega. Radi pa nam pokažejo takozvano lutersko kapelo. Ni velika: na stenah in na stropu so ohranjene stare slike še iz onih časov, o katerih smo prej govorili. Tu se je vršila služba božja za gospodo in za služabnike, tu so čitali slovensko sv. pismo in evangelij. Zdaj je vse zapuščeno in pozabljeno. Pojdimo torej zopet pod milo nebo in nadaljujmo svojo pot!

Odidemo z grada po veliki cesti naprej. Skozi senčnate gozde nas vodi pot po strmih klancih navzdol: bolj in bolj se kaže pred nami dolina. Preden pa pridemo do nje, nas pozdravi na klancu prijazna vas s cerkvijo. To je Rašica. Tu je torej rojstna vas prvega slovenskega pisatelja. Tam pod vasjo ob vodi so mlinci in žage. Tam je imel mlin Trubarjev oče, ki je bil tudi varuh domače cerkve. Tu je

torej rastel mladi Trubar, od tu ga je vodila pot v tuji svet, od koder je poslal svojim rojakom prvo slovensko knjigo. Res, to je zanimiv kraj, poln velikih spominov!

Tam za poljem se dviga dvostolpna cerkev s čednim trgom: to so Velike Lašče. Kdo od vas ne ve, da sta se tu rodila dva naša največja moža: Levstik in Stritar! Levstik je bil rojen v Retnjah, mali vasi kake četrte ure od Lašč, Stritar pa v Podsmreki, v mali dolini na drugi strani glavne ceste. Iz Stritarjevih spominov vam je znano, kako sta v mladih letih skupaj rasla in pekla krompir.

Škoda, da nimamo časa, da bi obiskali njihove domove. Odit moramo na kolodvor in se odpeljati domov.

Upam, da ste videli in slišali dovolj. Še nekolikokrat se ozremo na prijazno Rašico na klancu, na mlin pod vasjo in na sv. Ahaca, ki tako ponosno dviga svoj vrh nad zelenimi gozdovi, kakor da bi se zavedal, da skriva pod seboj tako slavne spomine iz naše preteklosti.

Daleč je ona tujina, iz katere je prišla prva slovenska knjiga kot tih pozdrav slovenskega izgnanca, kot prvi dar ljubečega sina, kot prvi poziv domovini, naj vstopi med prosvetlene evropske narode. Zato pa nam je tem milejši domači kraj, od koder je izšel prvi apostol našega jezika.

O vsem tem boste pozneje slišali še mnogo, ko se boste učili naše zgodovine in književnosti. Takrat boste vse to še bolj razumeli.

Vlak prihaja. Polni lepih misli se vozimo mimo malo znanih dolenskih krajev proti Ljubljani.

Večerna.

*Tiho večer dogoreva,
tone solnčece v pokoj,
konec trudnega je dneva —
spavaj, ótrok moj!*

*Vtihnile so ptice davno,
plaho gre nocoj
strune glas čez polje ravno —
spavaj, ótrok moj!*

*Milo, angelsko vzdrhteva
očk detinjih soj,
lahen mir zemljó preveva —
spavaj, ótrok moj!*

Fet-Pogačnik.

Skakalnica.

Priobčil H. Podkrajšek.

Zveži z eno potezo izpolnjene kvadrate, da dobiš lepo pesem!

kle-	ta-	trok	lil,	rad	za-	bi	če		ti	za-	si	me-	vsem,	v	tem.	se
o-		čim	se		o-	vi-	lil	se	moj,	sr	na		sto-	bi		le-
pred	Tu	bo	tvoj;	hva-	bi	ter	rad		hva-	kar	ril	kar	ni	tu	za-	Rad
jo		lo	reš		diš		ti		cu		v		iz-	lil,		ka-
sam.		mo-	ca	mo-	v	manj-	no-		tu	ki-	to.	ka-	naj	ko,		hva-
	hva-	v		be-		Bog			no-		re-		ko		a	
		nam,	jem	sr-	ši	ba	naj-		pi?	bi,	mi	vse	a	čem		
				ni	je	sed,	sled:		tri	za	moj	do-				
				te-		krit	tre-		A	Je-		ra-				
				od-	be-	bi		te-		iz-	ne	zik				
						bi				saj						

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v 9. številki.

Sokol čili, večno čuvaj nam domačo zemljo, očisti in povečaj jo, da v bratstvu in svobodi se razvije k moči!

Prav so jo rešili: Ivan Mohorko, Maribor; Ivan Pust, Trbovlje II; Majda Ušlaka-jeva, Zlata Cimperškova, Sevnica ob Savi; Marija Rozmanova, Št. Ilj pri Velenju; Danica in Vladica Germkovi, Krašnja; Majda Šteblajeva, Sv. Duh na Blokah; Valter Čepirlo, Novo mesto; Jelko Kuhar, Trbovlje II; Medana in Branko Bezlajeva, Tončka Jakofčičeva, Kranj; Zdravko Gobec, Celje.

Opomini.

1.

Nikar ne hodi na višave,
če čutiš, da si slabe glave,
zakaj kaj lahko se zgodi,
da se v možganih ti zvrsti
in zvrneš se v prepad teman,
kjer boš za vedno pokopan!

2.

Vsak svoje sreče je kovač,
pregovor stari pravi;
tedaj, četudi si berač,
vsaj zanko ji nastvil!

3.

Težko je srečo uloviti,
če pa jo vendar uloviš,
ne pusti se ji preslepiti,
da sam jo zopet izpustiš.

4.

Kdor se zameril je usodi
kot jaz, o sreči naj ne sanja:
z nadlog krdelom ga povsodi
zatira ona in preganja.

5.

Kadar si v nesreči,
ne zahajaj v svet vesel,
ker bi svet se veseleči
tvoje toge ne umel.

6.

Prepozno je gasiti,
ko plamen hram objame;
a treba je paziti,
da drugi se ne vname.

7.

Večkrat misli na slučaj,
da v težavo te ne spravi,
če nenadoma ti kdaj
pot z zaprekami zastavil!

8.

Ko v bedi vidiš siromaka,
ga pomiluješ vsakokrat;
res blaga je navada taka,
a on gre vendar lačen spat.

9.

Ko se ti zbudajo zavisti,
premisli resno kraj mi tisti,
kjer bogataši med prosjaki
ležijo v postelji enaki!

10.

Če svet sočutja nima s tabo,
čemu li zanj ga ti imaš?
Pozabi ga, pečaj se s sabo,
če ne, sam sebe goljufaš!

Fr. Rojec.

Dobro in prav.

Stari Gregec je bil tako strasten njuhač,
da ni mogel zaspati, če je bila njegova
tobačnica zvečer prazna in tobakarna za-
prta. Vstal je in šel na tobakarnarjev prag
čakat, kdaj zjutraj odpre, da dobi Gregec
svoj oščeapek, ki ga reši vseh nadlog — tudi
nespanca.

Tobakarnar se mu je čudil. Nekoč ga
vpraša: »Gregec, kaj bi najrajši na svetu?«

»Veste, veste! Toliko njivo tobaka za tri
mernike posetve, kakor je vaša na Rup-
cah; pa zorana naj bi bila tako na rahlo,
da bi legel v brazdo in bi mi namesto prsti
tobak sezal prav do nosnic. Nosljal bi ga
in spal brez skrbi. — A kaj bi najrajši
vi?« vpraša radovedno Gregec.

»Jaz?« de prodajalec počasi, »jaz bi rad,
da bi bila tista njiva tvoja, Gregec. Po-
misli! Narahlo zorana da bi ti sezala bela
moka do kolen, ko bi zagazil vanjo — brez
tobaka.«

»Brez tobaka že nel« ugovarja Gregec.

»Saj bi ti tudi ne bilo treba: Iz tiste
moke bi tvoja žena noč in dan pekla kruh
— same štruce in toliko, da bi ti sezidal
iz kruha hišo. V hiši bi gospodaril ti ter
delil kruh siromakom in potrebnim. Ali bi
ne bilo dobro?«

»Hml!« pomisli Gregec. »Dobro že, prav
pa nel!«

»Zakaj ne tudi prav, če je že dobro, ka-
kor trdiš?«

»Zato, ker prav ni brez tobaka.«

»A brez kruha ni dobro.«

»A brez tobaka ni prav,« je menil Gre-
gec in se dvignil proti domu svest si go-
tove zmage. Tobakarnar pa zavpije za
njim: »Ko boš lačen, pa pridi povedat, kaj
bo dobro in prav!«

Gregec je dobro čul, samo delal se je
ta dan naglušnega, ljudje so pa vedeli,
zakaj. Ivo Trošt.

Za red in zdravje.

Nohtove si grizeš!
Pfuj, to je nemarno,
pfuj, to je grdó!
Pa tudi nevarno,
saj nohti hudó
strupeni so vedno!
Zato si nikdó,
ki zdravje spoštuje
in ve, kaj je red,
rok ne oblizuje
in ne obgrizuje
strupenih nohtóv!
Zobjé so za jed,
za nohte so škarje!
Kdor pa teh besed
še slušati noče,
zasluži, da oče
nad njim zaropóče
in vtepe mu zmisel za red!

Fr. Rojec.

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Dovolite, da Vam tudi jaz pišem. Doma sem v Grižah v prelepi Savinjski dolini. Mamica in papa sta učitelja. Star sem 9 let, a že tretje leto dobivam lepi list »Zvonček«. Vsak mesec ga komaj čakam. Najbolj mi je ugajala »Pripovedka o dvo-nožcu« v predlanskem »Zvončku«. Zdaj sem v IV. razredu. Znam že precej dobro cirilico. Bil sem tudi dva meseca z doma, 1 mesec v Celju, 1 mesec pa v ljubljanski bolnici, ker so me bolele oči. Zdaj je bolje. V Ljubljani mi je jako ugajal Prešernov spomenik. Danes mi je več součencev reklo, da si bodo naročili »Zvonček«, ko sem jim ga pokazal.

Če Vam čas dopušča, mi, prosim, pišite!

Vdane pozdrave!

Milan Voglar.

Griže pri Celju.

Odgovor:

Ljubi Milan!

Zdrave oči so neprecenljiv dar božji! Kolika je beda slepih sirotnikov, ki ne vidijo lepote stvarstva, ne vidijo prijaznega lica staršev, prijateljev, znancev! Čuvaj zdravje svojih oči! Usmili se slepcev! Dovajaj jim v dušo utehe in dobrote, da jih dvigne iz otožnosti bratovska Tvoja ljubezen!

*

Veledenjeni g. Doropoljski!

Danes Vam prvič pišem in se pridružujem Vašim koticarjem. V Tomišlju imamo devet »Zvončkov« v četrtem razredu. Tudi jaz imam »Zvonček«. Najrajši se učim zgodovine in zemljepisja. Na zemljevidu kažem s palico. Pozdravljam Vas danes prvič.

Mica Kumšetova,
učenka IV. razreda v Tomišlju.

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz se pridružujem Vašim koticarjem. Jako rad čitam povesti, posebno še o Kekcu. Zato sem pa naročil »Zvonček«, ki ga čitam s posebnim veseljem. Obiskujem v Tomišlju četrty razred.

Srčne pozdrave Vam pošilja

Ivan Švigelj.

Cenjeni g. Doropoljski!

Prosim, sprejmite tudi mene med svoje koticarje. Učenka sem četrtega razreda osnovne šole. Učim se najrajša računstva. »Zvonček« mi prav ugaja. Prosim, ako bi priobčili tudi to pisemce poleg drugih. Drugič Vam pišem še kaj več.

Iskreno vas pozdravlja

Ivica Janežičeva,
učenka IV. razreda v Tomišlju.

Odgovor:

Ljubi moji Tomišeljci!

Odgovarjam vsem trem obenem, da hitreje opravim svojo nalogo in da tudi vam hitreje ustrezem! Vsi trije radi čitate »Zvonček«, se radi učite in me pozdravljate. Vse to je prav in lepo! Upam, da mi ostanete prijateljsko naklonjeni tudi v bodoče. V tem upanju vračam pozdrave s pozdravi in pričakujem poročila o lepem napredku v šoli in o vzornem vedenju zunaj šole vseh nadebudnih mladih Tomišeljcev!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvič. Star sem 13 let. Obiskujem V. razred, II. odd., osnovne šole na Ljubečni. Poučuje me g. nadučitelj Karel Hribernik. Imam enega brata. Ime mu je Janez.

»Ali imaš tudi ti mene rada, mamica?«

»Rajša kot vse na svetu, otrok moj!«

»Mama, kadar boš ti umrla, bom pa še jaz, prej pa ne, ne maram!«

In dvoje srečnih bitij se je sedaj objelo v sladkem, blaženem čuvstvu, ki je bilo Zorku doslej neznano.

Na grobu.

Mamica, kaj pa že zopet
solze imaš v očeh?
Saj je vendar veselo
med rožami tu na grobeh...

Kako pa, da atek je naju
sama doma pustil? —
Mamica, je li, saj Duško
priden je vedno bil?

»Eh, Duško, atek le spančka!
Tebe je bil vesel,
naju oba je vedno
še preveč rad imel!...«

Mama, zakaj pa ni rajši
v topli sobi ostal?
Veš, tam v postelji moji
tudi bi lahko spal...

Pa Duško bi hodil po prstih
čisto tiho okrog,
da atka bi ne prebudil.
Še čreveljčke vrgel bi z nog!

Eh, mamica, kaj se atek
še zdaj-le bavbava boji,
da mu toliko svetlih
in lepih lučc gori? —

Saj je čisto podnevi,
kaj bi že zdaj se bal!
Pa če pridejo strahi,
bo jih že Duško nagnal!...

»Ljubček, veš, zlate lučce
molijo v sveto nebo,
da bi ljubemu atu
bilo pri Bogu lepo!...«

Mamica, kaj pa že zopet
solze imaš v očeh —
saj je vendar veselo
med cvetjem tu na grobeh...

Anica.

Na »Zvonček« sem naročen drugo leto in ga jako rad čitam. Predlani mi je najbolj ugajala pripovedka »Kekec na volčji sledi«. Lani pa »Ratko Lipovec« in opis Maribora.

Dne 10. februarja je dobila naša fara — Vojnik — nove zvonove, ki jako ubrano pojó. Zvonovi so bronasti in tehtajo nad 53 q. Stanejo nad 200.000 Din. Pojejo: c, e, g, a. Blagoslovil jih je g. kapiteljski vikar in stolni prošt dr. Martin Matek iz Maribora. Največji zvon je posvečen farnemu patronu sv. Jerneju. Letos bo v naši župniji birma. Zato smo ravno prav dobili nove zvonove.

Prosim, dajte moje slabo pismo v svoj kotichek. Ako dovolite, še večkrat pišem.

Lepo Vas pozdravlja

Jernej Kladenšek,
učenec V. razreda na Ljubečni.

Odgovor:

Ljubi Jernej!

»Bim, bam, bom!«
zvon prijazno poje
in poziva dom
in farane svoje
k delu čistih rok,
ki ga z večno silo
vsakemu v plačilo
blagoslavlja Bog!

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Odkar hodimo v šolo, nismo doživeli tako veselega dneva, kakor letošnje leto — in sicer na Svečnico. Priredili smo šolsko predstavo.

Igrali smo tri igre, in sicer: »Klepetavi Miček«, »Kaznovani šaljivec« in »Lažniva Milena«.

Igralci smo bili tako opravljeni, da nas naši lastni starši niso poznali. Nekateri dečki so imeli velike brke in brado. Med igrami smo zapeli več mičnih pesem in deklamovali. Gledalcev je bilo toliko, da je zmanjkalo prostora. Vsi so izrazili željo, da bi še večkrat kaj takega priredili. Skupiček bomo porabili za izlet. Tako nas čas ka še eno veselje. Sedaj pa se hočemo

pridno učiti, da napravimo veselje svojim staršem in učiteljem.

Vaša pisma otrokom večkrat čitamo v šoli, zato bi Vas radi poznali.

Pridite enkrat k nam!

Presrečno Vas pozdravljamo vsi učenci in učenke

Pireške šole.

Odgovor:

Ljubi moji!

Na vaše ljubo pismo ne odgovarjam posebe, ampak se sklicujem na odgovor, ki sem ga na strani 240. pripisal pismu Franceta Ribiča, učenca iz Kapel. — Vi ste čisti dohodek svoje gledališke predstave tudi dobro uporabili, ker ste napravili izlet, ki je velikega vzgojnega pomena. Morda nam boste o priliki kaj več povedali o tem izletu.

*

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Zagorc.

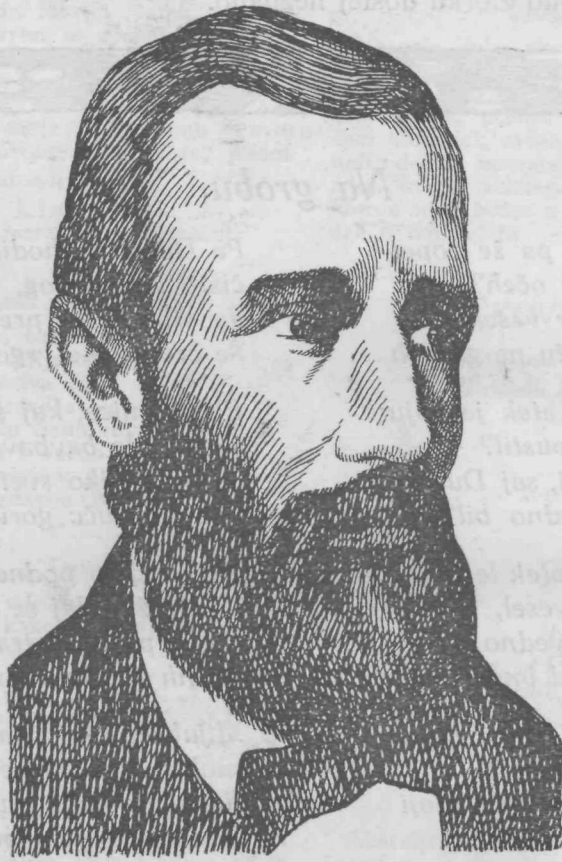
*

Moder odgovor.

Ahacelj: »No, pa mi povej, kaj je bolj potrebno, mesec ali sonce?«

Behacelj: »Na vsak način mesec; zakaj mesec nam sveti ponoči, ko nič ne vidimo, sonce pa nam sveti podnevi, ko je že itak dovolj svetlo!«

J. Jencks